

hlačah, bodi si Turek, bodi si „naš“ raz trato dōli na cesto ali v vas, kamor je bilo komu bliže. Za nami pa se je slišal jok bežečih „kikljarjev“, srajčnjekov in kar je bilo takih gledalcev. Najtežje je bilo pač ubežati Francētu. Precej časa je trajalo, predno je zlezal raz skalo. Po tem pa je stisnil kanonček pod pazduho in je vevrl za nami, kar so ga nesle nogé.

In kdo je provzročil ta občni beg? — Tiste dni je bival pri Čošeljnu, največji gostilni v naši vasi, star gospod. Nedavno se je bil naselil ondù. Pokašljeval je in hotel se je pozdraviti v rezkem planinskem zraku našega zadolja. Kaj ljub gospod je bil in radi smo ga imeli otroci. A nekega dne si je kupil v sosedni vasi sila velikega — psa. Oj, to smo se bali tega psa otroci. Še stari gospod se nam je prineljubil od ónega dne, ko je jel pohajati s tistim psom. Nikdo več izmed nas si ni upal od tedaj mimo Čošeljna skozi vas. Ta prebiti pes!

Tistega popóludne se je sprehajal stari gospod s psom ob potoku, ki teče ob dolnjem konci trate. Začuvši naš krik je krēnil izvestno po strmem pōti navzgor ter prišel na trato. Tudi psu se je zdelo naše počenjanje nekam nenavadno. Zatorej skoči par korakov naprej, bodi si vže, da se je hotel z nami igrati, bodi si da je imel hudobnejše namere. Jeden naših sobojnikov ga opazi . . . zavpije, mi pa v dir . . .

Ne vem, koliko jih je padlo na tistem begu . . .

Jedini, ki ni bežal onega popóludne, bil je — Peter. Sredi trate je stal in ne menèč se za psa gledal za nami. Užalil ga je naš beg. „To so — vojaki!“ dejal je neki in solza mu je prišla v okó. Ali iz nejevolje, ali pomilovanja, — kdo vé?

Od ónega dné ga ni bilo več na trato. In vojske nismo igrali nikoli več. Tudi sedanja mladež je ne igra. S Petrom je prišla, s Petrom tudi prešla.

A mēni so tako ljubi ti — mladostni spomini!

J. Volc.

Iz naše vasice.

(Piše Janko Barlè.)

XVI.

ko drugače nè, v velikem tednu se ga izvestno spomnim Boginjskega Martina. In kaj se ga ne bi? Sicer se óni veličastni cerkveni obredi ravno tako praznično in dostojno vrše v naši cerkvi in vender manjka Martina in ga manjka. Ni ga in ga ne bode, kateri bi tako pobožno nosil križ, kakor ga je nosil on; ni ga, kateri bi pridno in točno prihajal k slovesnim cerkvenim opravilom, kakor je prihajal on; ni ga, kateri bi s tako izpodbudnostjo bil pri vseh pobožnostih, kakor je bil Boginjski Martin.

Kakor bi bilo danes, tako se ga še spominjam. Tistega ne, da bi se naša vasica mogla ponašati ž njim — bil je iz bližnje vasice — vender pri nas je

bila župnijska cerkev in Martin ni nikdar manjkal. Bil je majhen, nekako zalit možiček in kar sem ga poznal vedno enakoličen. Vže močno nagubano lice mu je bilo suho, kosti v čeljustih so mu nekako vèn štrlele, zato mu so bile velike oči še bolj udrte, ustnice so mu bile debele, a čelo so mu pokrivali enakomerno prirezani lasje. Petičen ni bil, živela sta z rôdno sestro v siromašni kolibici prav ubožno. Ono malo zemljišča, kolikor sta ga imela, dajalo jima je nekoliko pridelka, redila sta kakega prašička, a največ sta hodila v dnino na krasinsko pristavo. To vem, da posebno iskren delavec Martin ni bil, ker ga je neprestano mučila nadležna naduha, a vender so ga imeli povsod radi, ker je bil pošten, kolikor ga je bilo, a poštenje je bolje nego življenje!

Oj da bi bili videli Boginjskega Martina v cerkvi. Stal je vedno na desni strani žrtvenika in molil iz velike, lepo vezane knjige, da ga je bilo veselje gledati. Oči si je oborožil z naočniki in póluglasno šepetajoč prebiral pobožne molitve. In kadar je bilo treba odgovarjati, recimo pri litanijah, tedaj je on sam takó glasno odgovarjal, kakor polovica cerkve, kar je tudi povse lepo in pravo, ker jaz ne umejem, zakaj naši ljudje tako tiho odgovarjajo, kakor da bi se bali ali celó sramovali dati vsemogočnemu Bogu dolžno čast in hvalo. A ne samó, da je glasno govoril, nego tudi svoj glas je povzdignil Martin, kadar se je kaj pelo, kar naj bi se tudi od drugih posnemalo, ker je izvestno prijetno in veličastno, ako vsa cerkev poje, ako se vsa srca pobožnikov izlivajo v pobožni pesni v veličastno molitev. Stal ali pa klečal je Martin nepremično kakor kaka kamenita podoba, le če je nastal kak šepet, povzdignil je svoj pogled in to je bilo dosti, da so se spomnili razposajenci, kako se je treba vésti v cerkvi.

Tak je bil Boginjski Martin, kadar ni bil v službi. Ali večkrat se je pripetilo, da je moral kaj pomagati cerkveniku. Nù, in križ nositi! Te službe bi ne bil prepustil Martin drugemu za noben denar nè. Pri križevem potu, evo Martina s križem! Pri slovesnih opravilih v velikem tednu, pri procesijah, vselej je šel Martin prvi s križem in šel pobožno, saj je vedel čegava je ona podoba na križu.

Neke nedelje popóludne je bilo, ko se je prikazal Martin na naših vratih. Jaz sem bil takrat še majhen srajčnjek, a vender se ga še dobro spominjam. Prisedši k mojemu očetu, odkašljaj se je in dejal:

— Prošnjo imam, prošnjo, gospod učitelj. Ko bi mogli in mi hoteli — —

— Nù, Martin, kaj je dobrega? Le recite!

— Vže več časa sem se spravljaj, da vas to le zaprosim. Ne bi rad, da mi se pokvari molitvena knjižica. Če bi mi hoteli te nožnice malo pokrpati, papir je vže popustil, pa še razpadejo, ako se za časa ne popravijo — in izvlekel je iz žepa skrbno v rutico zavito svojo molitveno knjižico, katere nožnice so bile vže nekoliko popustile.

— Nù, kaj tacega se vže stori, dejal je moj oče in tudi izpolnil Martinovo željo. Zlepil mu je do prihodnje nedelje nožnice in jih vse prevlekel z novim pisanim papirjem, da so bile skoraj lepše nego li takrat, ko jih je Martin kupil. Ej, da ste videli Martina, bil je bolj vesel, kakor da bi mu bil kdo podaril cekin. Ni se mogel mojemu očetu dosti zahvaliti; ogledaval je nožnice in jih zavil kakor kako posebno dragoceno stvar. Posihmal mu jih je moj oče še večkrat popravil.

Iz naše župnije je malokdaj kdo obiskoval latinske šole. Le malokdo se je še spominjal, kdaj je bila pri nas zadnja nova maša, in mej ónimi, kateri so se tega dneva spominjali, bil je tudi Boginjski Martin. On ni mogel nikoli pozabiti ónega dneva. In kako bi ga tudi pozabil? Saj nova maša ni majhna reč, in če bi imela nove črevlje raztrgati, da bi prišla na novo mašo — če bi bilo še tako daleč, šla bi tjà — govorila je često moja babica. Takó je mislil tudi naš Martin in želel, da bi se tak dan skoraj povrnil. Ali bilo je malo upanja, ker včasih se je res vže kateri iz naše župnije zaletel v latinske šole, kakor se je Kukmanov Janez, ali ponesrečil se je in nove maše le ni bilo. Kar najedenkrat smo vzrojili. Bili smo to: Krašovcev Tine, Krivoglavški Miko, Zelanov Tiče, Kambičev Peter in pa jaz. Izvestno nas naši stariši niso nikoli pričakovali s takim veseljem ob počitnicah domóv, kakor nas je pričakoval Boginjski Martin. Nù, in ko smo se veliki teden prvič postavili pred žrtvenik, takrat je kar kipelo od veselja Martinovo srcé. Kaj ne bi? Saj smo tudi sami komaj pričakali ónih dnij, ko smo se smeli pridružiti predobremu gospodu župniku, kapelanu in mojemu očetu in ž njimi zapeti ono milo, žalostno pesen Jeremije proroka. Razdelili smo se na dve strani, jedni smo bili na desni z gospodom župnikom, drugi na levi z gospodom kapelanom in mojim očetom in drug drugim odgovarjajoč smo peli one veličastne psalme, katerih notranje lepote seveda takrat še nismo razumeli, če tudi smo si vže nekaj let ubijali latinščino v glavo. Ne morem reči, da nisem ljubil svojega očeta in vender sem bil vedno na strani gospoda župnika, kateri je bil nam vsem drugi oče. Peli smo, kar se je dalo, a Martin je pri žrtveniku molil in ugaševal rdeče sveče, kadar mu je moj oče namignil. In dobro se še spominjam, kako nas je po ónih svetih opravilih pohvalil — dobremu možičku so kar solzé lesketale v očesih — dejal je:

— Samó to si želim, ljubi moji, da bi vas jedenkrat videl pred žrtvenikom.

— Kje je še to Martin? — dejali smo mi.

— O jej, čas hitro poteče, le pridni bodite, to bode čast in veselje za vso župnijo — o Bog, da bi ga le dočakal.

Ali dočakal ga ni dobri Martin. Poslušal nas je res še nekoliko let, kako smo peli veliki teden, nù, skoraj ne več vsi. Prvega je nestalo Tineta — oblekel je res vže duhovsko obleko, ali Bog ga je poklical poprej k sebi, nego je mogel zapeti novo mašo. Drugi je legel v grob Peter, tretji pa Martin. Bog daj njihovim dušam mir in pokoj! Mi trijé: Zelanov Tiče, Krivoglavški Miko in jaz smo pa res postali „gospodje“ in vem, da so nas, če ne na zemlji, pa gori iz nebes gledale duše ónih treh dragih pokojnikov naših, ko smo slavili najlepši in najsvetejši dan svojega življenja. V naši vasi so se slavile vender tri nove maše kmalu druga za drugo . . .

